Ч. 215. Львів, Середа дня 25 вересня (8. жовтня) 1902. Річник VI.

Передплата на »РУСЛАНА« виносить:

в Австриї:

на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . 5 кор.
на місяць . . . 1·70 кор.

За границею:

на цілий рік . . . 16 рублів або 36 франків
на пів року . . . 8 рублів або 18 франків

Поодиноке число по 16 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска« — З Руслановиx псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адміністрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. пл. Домбровского (Хорунщини). Експедиция місцева в Агенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациї неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 с. від стрічки.

Новий клопіт Полякам з сіоністами.

(Дальше).

На орґанізацию сіоністів глядїла байдужно польска суспільність, яку ся справа в першім ряді дотикає (бож Поляки все зачислюють жидів до польскої народности і тим обезпечили собі всюди перевагу над Русинами, як ми на вступі сеї розвідки виказували). Аж тепер конґрес сіоністів в Міньску зворушив польску суспільність а з дневників особливо Czas і Przedświt а також Przegląd присьвятили сіонїзмови більшу увагу. Они признають, що проводирі сіоністів лише для ока, для розбудженя жидівских мас фантастичними проєктами піддержували ще проґрамову точку про Палестину, про еміґрацию, а тимчасом орґанїзация дїлає на місцї, признають, що ідея сіонїзму жиє і розвиває ся, а в ожиданю палестиньского раю творить ся народно-політичне сторонництво з дуже близькими, ясними і небезпечними цїлями. Се занепокоїло Поляків тим більше, бо они заманювали ся доси тим, що вже жидівска інтелїґенция, а навіть значна частина широких верств послугує ся польскою мовою, виховала ся на польскій культурі; а однак тепер признає ся до иншої народности і ворожо відносить ся до польского народу. Давнїйше, жалує ся Czas, коли жиди з малими виїмками творили темну масу, котра на приказ кагалу ішла до виборчої урни, можна було говорити про рівнодушні елєменти; сегодня можна побоювати ся, що з тих мас скристалїзують ся ворожі елєменти, які готові кождої хвилї лучити ся з нашими противниками (читай Русинами — Ред.). Czas потїшає ся ще тим, що наразї Поляки мають дїло з горсткою інтелїґенциї, але хто ручить, що та горстка не сфанатизує з окликом сіонїзму цїлих мас і не буде ними орудувати після вподоби, тим більше, що вже при ріжних нагодах сіоністи брутально виступали (вибори останні в Кракові і у Львові — Ред.) против асимільованих жидів і в многих случаях мали за собою маси.

Не треба дурити ся, як деякі люди думають, каже Czas, що сіоністів є мало. Сіоністичної інтелїґенциї в Галичинї єсть багато, а сіоністична ідея щораз більше обхоплює жидівскі маси. Особливо на провінциї богато молодих адвокатів, лїкарів і т. д. належить до сіоністичного табору, а передовсїм більша половина шкільної молодїжи (а мимо того шкільні справозданя виказують їх яко Поляків — Ред.).

Після упадку асиміляцийного змаганя жидівска молодїж дїлить ся з малими виїмками на два табори: сіоністів і социялїстів. Але в социялїстичнім таборі, каже Czas, стрічає ся жидів з таким самим недовірєм, як свого часу в таборі народнім польскім. Социялїсти бажають приєднати жидівских робітників, однак не радо глядять на жидів з інтелїґенциї, які бажають грати першу ролю. Навіть проводир віденьских социялїстів, др. Адлєр, жид з роду, боре ся против заливу социяльної демократиї жидами, побоюючись тим розбудити недовірє між робітничими верствами. Таким способом подібний процес, який жидів-патріотів загнав до сіоністичного табору, спровадить там і жидів-социялїстів.

Czas остерігає отже перед такою короткозоростю, яка зберегає прихильну неутральність супроти сіонїзму длятого, що він відтягає жидів від социялїзму. На єго погляд се значить з дощу пхати ся під окап. Czas лякає ся тим, коли би 10 проц. населеня взагалї, а більш 30 проц. мійского населеня з полїтичними правами опинило ся явно у ворожім таборі. Ся гроза стає перед очима Czas-у особливо тут в Галичинї, де населенє, як він каже, мішане і де, як ми се виказували на початку сеї розвідки, польскому елєментови в шкільництві і в полїтичнім та прилюднім житю надано таку числову перевагу лише тим способом, що всїх майже жидів вписувано як Поляків. Длятого Czas радить не заманювати ся тим, що сіоністи мріють про Палестину, бо Палестина раз на все остане в обсягу фантазиї, а реальними остануть лише домаганя народної окремішности на polskiej ziemi.

Czas звертає і на се увагу, що сіоністи віддалили ся і в етичнім зглядї від первісної проґрами. Коли ще др. Носіґ виступав против лихварства, нинїшні сіоністи приймають жидівску суспільність такою, якою она є, а всяку боротьбу проти тих хиб пятнують яко антисемітизм. Тепер отже змагають сіоністи лише до витвореня на місцї, де они поселені, жидівско-народного сторонництва.

Czas відзиває ся отже до самих інтелїґентних жидів, які почувають себе Поляками (ще сам себе дурить, бо ми знаємо, що н. пр. посли-жиди в Колї польскім мають своє окреме Коло, окремо нараджують ся і т. д.), щоби поборювали сю грозу сіонїзму. Pium desiderium! Czas намагає ся переконати жидів, що викликуванє з могили народности, якої від 20 столїтий нема, без рідної землї і рідної мови є неможливе, і бажає звернути увагу на розвязку жидівского питаня на економічнім поли. Се питанє повстало длятого, бо жидів прийшло за багато. Польща вспіла засимілювати Вірмен, Татар, а жидів не змогла, бо они великою масою заняли всї позициї торговельні. Длятого треба змагати до зорґанїзованя на великі розміри заморскої еміґрациї жидів. Сіоністи освоїли жидів з еміґрациєю, а доказом сего є останя конскрипция, яка мимо значної плодности жидів, виказує, що жидівске населенє зросло лише о половину тої зглядної цифри, о яку зросло руске і польске населенє. Се показує, що самі жиди кинули ся до еміґрациї. Сему рухови треба пособляти, каже Czas, очивидно в тій цїли, щоби ослабити жидівский елємент а відтак лекше єго засимілювати. Ту методу пособлюваня еміґрациї прикладає ся так само і до руского населеня, в надії, що так ослаблений руский елємент дасть ся лекше засимілювати.

Czas кінчить свої просторі замітки тим що для Поляків справа сіонїзму має первородне значінє, є небезпечностю безпосередно грізною.

(Конець буде).

З полїтичного поля.

В справі еміґрациї виїхав польский людовець пос. Стапіньский до Америки, де забавить в своїх аґітацийних і орґанїзацийних цїлях аж до Рождества. Задачию єго старань є, як висказують ся польскі дневники 1) Розслїдити докладно услівя подорожи і вказати людови спосіб заощадженя коштів і прикростий, 2) устроїти в пристанях Америки інформацийні бюра, в яких іміґранти одержували би вказівки, де яка і як платна є праця, 3) на зборах в ріжних місцевостях Союзних Держав старатись пересьвідчити про потребу повороту тих всїх еміґрантів, які з ріжних причин не хочуть повертати, помимо що мають достаточні средства на закупно господарства, 4) а тих, які там ще мусять остати, заохотити до ощадности і орґанїзациї. — Завзив до повороту і закупна господарств в старім краю, має очивидно на цїли витвореня »валу пародовеґо« у східній Галичинї і стоїть в звязи з соймовим проєктом рентових осель та послїдними кольонїзацийними плянами польскої гакати. Людовцї ріжнять ся в тім зглядї від других тим, що коли тамті кричать, они дїлають.

Отворенє державної ради заповіджено вже урядово, супротив чого всякі поголоски про недовершенє австро-угорскої угоди, та димісию обох кабінетів з тої причини — стають безпредметовими. Противно загальне панує переконанє, що довершенє угоди вже не підлягає найменшому сумнївови. Однак не хибує також голосів, що др. Кербер скликує державну раду без огляду на стан справи угоди, бо є стілько важних справ до полагодженя, що державна рада і так буде мати богато до дїла. Инші приписують отворенє державної ради прямому приказови цїсаря. Та найбільше промовляють всї дані за тим, що справа угоди стоїть корисно, бо і австрийскі референти остали в Будапештї, аби до ухваленої митової тарифи приготовити виконуючі приписи і уняти єї в рами закона. Вправдї др. Кербер не буде в можности предложити готового проєкту угоди державній радї, але зможе заявити, що ріжницї між правительствами що-до угоди вирівнані і вже приступлено до виготовленя відповідного закона. Що-до тих ріжниць, то оба правительства держать їх в строгій тайнї і всякі комбінациї на сю тему є безпредметові. Доперва вирівнана угода, як проєкт, предложений державній радї дійде до відомости загалу.

Новинки.

— **Календар**. В середу: гр.-кат. Евфрозини, Пафнутия; рим.-кат. Бриґіти — В четвер: гр.-кат. Йсана Богослова; рим.-кат. Діонизия.

— **Від Адміністрациї**. Просимо наших ВП. Передплатників, відновити як найскорше передплату і вирівнати залеглости, бо на кредить рішучо не будемо посилати часописи.

— **З Наукового Тов-а ім. Шевченка**. Засїданє фільольоґічної секциї буде дня 9. с. м. в четвер

о 6. год. вечером з таким порядком: 1. Із студий над Ксенофонтом Філярета Колесси, реф. др. Т. Мандибур. 2. Біжучі справи.

— **Величаві вечерниці з тачцями** відбудуть ся в суботу, дня 11. жовтня с. р. в комнатах »Рускої Бесіди«, заходом тов. »Сокіл«. Вже сама тенденция товариства взиває всїх, щоб станули в той вечір під одним прапором, де в милій дружнї, достроєній щирим теплом забави, відживе не в одній душі бодрість і сила до народної ідеї і працї. Забава буде охоча і богата, так що учасники присутні винесуть як найлїпші спомини. Буджет під зарядом Хв. Тов. »Клюбу Русинок«. Початок о год. 9. Вступ 1 К — *Комітет.*

— **Віче в Копичинцях**, скликане на день 1. с. м., не відбуло ся, бо гусятиньске староство заборонило. — Що вільно Полякам, від того Русинам засї.

— **Про хлїборобский страйк** почав друковати кс. біскуп Теодорович ряд статий в Przedświt-ї. У вступі автор виключує зі своєї розправи полїтичні і національні чинники, бо після єго думки они грали лише другорядну ролю в страйках, та і єго власне становиско наказує станути єму понад тими чинниками. »Розслїджуючи послїдні подїї — каже — мусить ся прийти до переконаня, що страйкуючий люд дїлав передовсїм під впливом социяльних чинників. Социяльні чинники були коренем квестиї і справи до сеї степени, що ті, які впливали на люд, виступали що-найбільше в другім рядї з иншими причинами, доторкаючи передовсїм в брошурах і промовах квестиї хлїба«. — На тих, після нашої думки, зовсїм справедливо заложених основах, мають слїдувати дальші виводи, які не занехаємо подати в короткости нашим читачам.

— **Мають руску ґімназию!** Громадска рада в Яворові старала ся о заснованє там ґімназиї з рускою викладною мовою і тим напитала собі біди. Нинїшне Słowo polskie доносить: »Громадску раду в Яворові розвязано, задля »стверджених« там непорядків. Краєвий видїл предложив намістництву на правительственного комісаря для Яворова п. Теодоровича, заступника секретаря краєв. видїлу«.

— **Безличні напасти Dziennik-a polsk-ого** на рускі інститути для шкільної молодїжи у Львові перейшли вже границї терпеливости, яка каже збувати мовчанкою погорди такі низькі клевети. (Мимоходом кажучи, авторами тих напастий можуть бути лише... кацапи, сердечні приятелї Dziennik-a і польскої гакати. Dziennik доніс перед кількома місяцями, що ґр. Дзєдушицка відступила даром свою каменицю при ул. (Сави) Курковій на дївочий інститут Руского Тов-а педаґоґічного — розумієсь, в тім намірі, аби ґр. Дзєдушицка під напором опінїї польскої суспільности прогнала інститут зі своєї каменицї. В тій справі находимо тепер (!) спростованє в черновецкій »Буковинї«, яка пише: »Неправдою є, що ґр. Дзєдушицка відступила на поміщенє сего інститута знану реальність безплатно, лише за оплату податків. Реальність сю (не 36 — а 16, почасти дуже вогких убікаций) відступила ґр. Дзєдушицка товариству за чинш в сумі 640 К і за оплату податків. Відступила — бо по смерти мужа маєток і заряд маєтком розділено і перенесено зі Львова, а реальність, в котрій сей заряд містив ся, стала вільною. Будинок сей покритий ґонтами, отже роблячи контракт на 5 лїт, наразилось ще в додатку руске товариство на се, що уряд будівничий міста Львова може зажадати або збуреня сего старого будинку, або наложити на товариство тягар — покрити єго дахівками. Не досить того. Товариство вложило в адоптацию сеї запущеної реальности 1600 К, що було не лиш разиком, але й великою користию для реальности, чи там для властительки. Адоптациї укладав, замовляв і годив п. Волод. Шухевич, гроші виплачував п. О. Танчаковский — можуть се посьвідчити«. — В виду такого дїйсного стану справи, інститут остає ще й до нинї в згаданій каменици. Та се не перешкодило тій польско-кацапскій кумпанії пустити другу денунциацию на руску ґімназияльну молодїж, буцїм то она ходить вечерами попід дївочий інститут і висьпівує серенади так, що аж в польских ухах лящить. Ся денунциация є о стілько правдива, що кацапскі щенята з »институтов« і зпоза »институтов«, вертаючи з нічних прогульок, дають волю своїй »широкій русскій« натурі, заходять аж туди на Куркову і там без всякого людского сорому вигукують перед дївочим інститутом свої лайдацкі пісоньки. Але на се найшла би ся рада, якби на цїлій Курковій улици стояв бодай один поліциянт. — Найновійша напасть зі сторони польско кацапскої кумпанії стрітила ґімназиястів з бурси Руского Тов-а педаґ. при ул. Вірменьскій. Іменно Dziennik поквапно переймив донос, що ученики в згаданій бурсї перекручують якусь там патріотичну пісню і сьпівають єї такими словами: »О чесьць вам панове, полякі, бацярже, лайдакі«. З сеї нагоди Dziennik так загнав ся в своїх менторско-денунциацийних замітках на адресу учеників що-до їх браку культури і гайдамацтва, що на лїпші назви, як в згаданій парафразї, їх автор не заслугує.

Бо скілько правди на сих донесенях, доказує спростованє заряду Бурси, надіслане до польских часописий: »В інтересї правди прошу о ласкаве спростованє нотатки, дотично рускої бурси педаґоґічного Товариства о стілько, що ученики вправдї сьпівали на нуту »Ґри наруд до бою« якусь пісню, в якій однак нема зовсїм наведених в нотатцї слів і яка анї одним словом не відносить ся до Поляків. Ся пісня була звернена проти кацапів, а спричинив єї відбуваючий ся як-раз зїзд москвофільскої молодїжи. Хиба через незнанє руского язика автор тої нотатки міг слова сеї пісни так фальшиво зрозуміти. Рівнож неправдивим є твердженє кореспондента, що ученики по цїлих днях сьпівають, бо проби сьпіву відбувають ся лише раз на тиждень і то в присутности заряду, а згадану пісню сьпівали виїмково, коли заряд на хвилю видалив ся з дому і за се строго наказано учеників«.

— **Про Ярослава Челяньского** капельмайстра Львівскої Фільгармонії так пише один з львівских рецензентів: »Цїлу обильну проґраму симфонїчного концерту діріґував Челяньский з памяти. Щоби се оцїнити, належить взяти під увагу, що він вдоволяє ся в діріґованю маркованєм головних лише начерків твору і увагою над цїлостию. але немов різьбить кождий такт і кожду часть такту; жадна нота не висмикне ся з під єго уваги, жадна відтїнь в напнятю чи в темпі — супроти чого належить подивляти зарівно єго величезну память, як і невтомиму витриманість, яку можна витолкувати єдино запалом, що єго оживлює. Мимоходом кажучи, п. Челяньский є також всесторонним як віртуоз; як сьвітло акомпанїює на фортепянї, ми вже переконали ся на попередних концертах, а мабуть в часї виступів визначних заграничних діріґентів п. Челяньский буде грати в орхестрі при перших скрипках. А члени орхестри! оповідають, що коли єще не було гарфіста, а підчас проб треба було грати на гарфі, п. Челяньский заграв сьвітло і на тім інстументї. Яким він є ентузиястом для музики, виходить з того, як то також оповідають єго близші знакомі, що будучи в день цїлий час занятий пробами і не маючи зовсїм вільного часу, встає нераз в ночи і грає на фортепянї цїлими годинами — Сей величезний запал, що іде в парі з такими визначними спосібностями, видасть без сумнїву в Фільгармонії найкрасші овочі. Цїла атмосфера під впливом такої артистичної індивідуальности стає иншою, кождий в своїм обсягу стремить до того, аби дорівнати вимогам діріґента, який будить подив і запал. Справдї можемо собі пожелати такого ґенїяльного капельмайстра артиста«.—Подумати, що такого чоловіка ще недавна тому низька злоба і зависть, підцькувавши польский шовінїзм, прогнала була зі Львова, а та сама праса трактувала єго per canaille! Се правдива компромітация сего »духа народовеґо«, який тепер вибуяв в Галичинї, як той, всяку культурну ростину приглушуючий хабаз...

— **Нова дефравдация у Львові**. На зелїзничім двірци Львів-Підзамче було двох касиєрів. Один з них називав ся Юзеф Тржціньскі і зачисляв ся до з. зв. »золотої молодїжи«, хотяй мав всеї платнї 2.300 К річно. Тржціньский мав якусь удержанку, але се не шкодило єму водити ся з иншими дївчатами, програвав в карти, а на всї видатки черпав пригорщами з каси, розумієсь, о скілько на такій малій стациї як Підзамче можна було зачерпнути. Онодї Тржціньский доніс начальникови стациї, що не прийде до бюра, бо легко занедужав. Начальник не підозрівав нїчого злого, але коли »недужий« не являв ся, начальник вислав лїкаря до дому Тржціньского, але сей не застав єго вже дома. Се дало причину до переведеня шконтра в єго касї. Викрито брак лише понад 6.600 К. Куди поїхав дефравдант — не знати. Може до Монако, де перед кількома лїтами удало ся єму виграти кільканацять тисячів злр.!

— **Консерватором** історичних памятників в полїтичних округах: Бібрка, Долина, Дрогобич, Калуш, Рогатин, Рудки, Самбір, Станиславів, Старий-Самбір, Стрий, Турка і Жидачів іменований др. Фридрих Папе́, кустос унїверс. бібліотеки у Львові.

Др. Ярослав Окуневский.

Із Занзібару.

На селї

Перед хатою засїли ми до вечері. Всякі паки та дошки служили нам замість крісел та столів, а пальцї за вилки. Але нїколи в житю не смакувала нам вечера так як тодї. Наш провіянт злучив ся з провіянтом місіонарів, при чім показало ся, що й пан-отцї африканьскі розуміють ся на добрім трунку, бо з своєї пивницї видобули они неодну фляшку Chateau-Lafite та реньского. Слово по слову, про значінє місий, про се та про те, і ми стали приятелями. Не дивно, в Африцї всї »мсунґу«, які би не були їх полїтичні та національні пересьвідченя, чують спільність своїх інтересів і лучать ся разом посеред чорного моря неґрів. І вийшла в нашім товаристві така навіть кумедия, що один Англичанин та нїмецкий місіонар не могли инакше між собою порозумітись, як на суаґельскій мові. Бесїдували між собою тим муриньским диялектом, хоч уже давно були знакомі і приятелї.

А на селї тимчасом крик та гамір.

Наші неґри, хоч як помучені дорогою та терхами, прилучились до сьвяткованя. Бубен заревів. Чарка »тембо« — пальмової горівки — почала кружляти. Пішли воєнні думи та піснї хрипливими голосами, а потім танець воєнний Жінки та дїти прикучнувши на пяти, зробили круг на майданї. Бубен та труби та роги озвались страшенно дикими голосами. Два вояки, прикрашені воєнними признаками, струсевими перами та шкірами з малп, виступили против себе з короткими шаблями, радше ножами, та з щитами. Їх скоки, їх крики, їх дикі замахи та ще дикша оборона — все те робило при блїдім сьвітлї місяця та розложеної ватри вражінє демонїчне. Потім пішли по черзї борба спісами та луками та стрілами. Чорні поети почали при звуцї »нзе-нзе« висьпівувати думи на похвалу вождови та на посьміх Массаям. Опісля пішли дальші піснї та крики. Жіноцтво вмішало ся... Огонь пристрастий розпалахкотів... Чарка кружляла все скорше та скорше... Закінчило ся все загальною орґією.

На другий день пішли ми по селу.

— »Ямбу!« — »ямбу сана!« — »ямбу камалюлю!« (на здоровя! — на велике здоровя! — на здоровя як перла!) взвали ся привіти зі всїх сторін на зустріч місіонарови, що нам служив за провідника та товмача.

Поза терновим частоколом, що служив Вакамбам за вал та оборону против ворогів-Массаїв, стояли недалеко одна від одної стіжковаті хатчини. Хати не більші як копиця сїна у нас в горах, або як круглі курники на долах, та й таку саму мають форму. Всї ті салаші будовані з листя пальмового та з шувару. По серединї хати камінь, на котрім горить полумя, два три горшки, один або два кошики, постїль т. є. жменя соломи у кутї — от і увесь прилад в хатї. Кожда хатчина належить до жінки. Мущини, живучи в многоженьстві, не потребують журити ся, де їм приклонити голову.

Мущини і жінки ходять наго — тілько на велике сьвято або виходячи у місто, задягають они род плахти наоколо бедер. Але без лука та затроєних стріл не вийде мущина нїколи поза межі свого села. Місіонар Гофман показував нам шкіру з льва, котрого убив з лука стрілою один із Вакамбів, коли одної ночи напав лев на село, щоби поживитись худобиною з бідної та худої череди Вакамбів. Неґр вцїлив льва в саме око, лев побіг яких 100 до 200 кроків і упав неживий. Таку сильну отрую мають Вакамби в своїх стрілах.

Хоч Вакамби ходять звичайно наго, то нагота їх не робить вражіня наготи. Они носять свою наготу так сьміло та sans géne, якби були одягнені в шовки та адамашки і сама вже їх оксамітна чорна шкіра робить на Европейця вражінє одежі.

Проживши у місіонарів ще цїлий день та винищивши на добре їх курник та пивницю, удались ми з вечера на спочинок, бо перед нами стояла велика дорога і ми постановили були ранним холодом вирушити з поворотом.

По півночи пробудив нас із сну дикий звук рогів та сковіт псів. Що се? Хтось крикнув:

— Се Массаї напали на село!

Всї зірвали ся з постелї та з просоня хватнули за манлїхера.

Тількож алярм показав ся непотрібним. Се була передня сторожа із каравани Американця Chandler-a, котрий не знаючи, де подїти свою хандру та величезні гроші, пішов у глуб Африки стріляти льви, тиґри та слонї.

Незадовго прибув сам Мґ. Чендлєр. Ми прилучились до него і рушили з поворотом до Момбази

— **Іменованя**. Краєва шкільна рада іменувала Семена Гуменюка заступником учителя в рускій ґімназиї в Перемишли.

Міністер просьвіти іменував членами в екзамінацийній комісиї для учителїв народних і видїлових шкіл у Львові: директором комісиї Юліяна Зубчевского, директора жін. учительскої семинариї у Львові; заступником директора: др. Теофіля Цесельского, проф. львівского університету, Антона Стефановича, проф. реальної школи, кс. Вал. Волча, дир. муж. семинариї учит. у Львові, Юліяна Фонфару, окружн. інспектора шкільного, Франц. Говорка, окр. інспектора шк. і Йосифа Шафрана, проф. V ґімн. у Львові; членами комісиї екзамін.: д-ра Пляцида Дзївіньского, проф. політех., Василя Білецкого, проф. акад. ґімн., Йосифа Чарнецкого, проф. IV ґімн., д-ра Ілию Кокорудза, проф. академ. ґімн., Франц. Конарского, проф. V ґімн., д-ра Івана Копача, проф. I ґімн., Генр. Ломницкого, проф. IV ґімн. д-ра Йосифа Лїмбаха, проф. ґімн. Франц Йосифа, Стан. Маєрского, Ром. Москву, проф. V ґім.; Іл. Огоновского, Петра Огоновского і д-ра Мих. Пачовского, проф. акад. ґім.; д-ра Ем. Савицкого професора академічної ґімназиї Михайла Сивака, професора IV. ґімназиї, др. Войтіха Ціппера професора II. ґімн., др. Евг. Пясецкого учителя ґімнастики IV. ґімн, Омел. Бернгарда, Едмунда Ґжембского, Мих. Лїтиньского, Володимира Шухевича, Влад. Збєжховского, професорів реальної школи, Валєриана Криціньского і Едварда Петша, професорів промислової школи, Івана Плїшевского учителя Академії торгов., др. Володимира Коцовского, Едварда Павловского, Вас. Тисовского дійсн. учител. сем. учит. муж.; Тадея Копистиньского, д-ра Кароля Ніттманна дійсн. учит. сем. учит. жін.; Людм. Новицку учит. сем. учит. жін., Казим. Брухнальского інспектора шкільн., д-ра Валєриана Сербеньского доцента ґіґієни і соматольоґії сем. учит. жін, Івана Ліґенву директора вид. школи муж. ім. Міцкевича, Вінк. Льонґхампс директорку вид. школи жін. ім. св. Анни, Марию Скшиньску директорку вид. школи жін. ім. Елисавети.

— **Перенесеня**. Намістник переніс санітарного концепіста д-ра Каз. Мерошевского зі Львова до Кракова, а саніт. асистентів: д-ра Людв Собєщаньского з Дрогобича до Калуша і д-ра Стан. Качиньского з Кракова до Снятина.

— **Про ново відкриті рукописи св. Письма** доносять анґлїйскі часописи ось що: В Дамаску (Азия) удержував ся від давна переказ, що в пивницях мечетів Ямі і Кебір замуровані старі рукописи, які відносять ся до перших початків християньства. По довгих заходах одержано дозвіл турецкого султана отворити пивницю, яка через кілька сот лїт була замкнена і яку бережено сильно. Однак перед тим запевнили знатоки султана, що там нема річей, які би відносили ся до ісламізму. Найдені там рукописи перевезено до Царгорода, де стверджено значне число уривків з св. Письма старого і нового Завіта в сирийскій мові разом з відривками Пентатевха в самаританьскім диялєкті, переклад 78 псальму на арабску мову, писаний грецкими буквами, що становять неоцїнений матеріял до розслїдів арабскої мови перед Магомедом. Дальше є там 75 сторін незнаного доси коментаря в старо-сирийскій мові, 52 сторін псальмів і 11 сторін Пентатевха, писаних грецкими буквами, що походять з XII столїтя. На приказ султана видано всї ті рукописи німецкому амбасадорови, баронови Марпаллєви, котрий відіслав їх до Берлина.

— **Лекцийна комісия** завязала ся в тов. »Січ« у Львові (Ринок 10) і поручає нашій П. Т. Публицї здібних інструкторів і корепетиторів. Інтересовані можуть зголошувати ся письменно або лично (між 12—2. год. попол.). На листову відповідь належить долучити марку на 10 сот.

— **Поручник гузарів** кн. Франц Йосиф Браґанца, знаний з немилої пригоди в Льондонї підчас коронациї короля Едварда, виступив »на власне бажанє« з австро-угорскої армії.

— **Не жаль так жінки як гроший**. Антонови Кушнірюкови, замешкалому при ул. Мохнацкого, втекла онодї жінка Наталїя лїт 28. Кушнірюкови не так жаль жінки, як тих гроший, котрі она забрала з собою, а іменно дві книжочки гал. каси ощадности, на 2014 К. Гроші виймила она з каси і пішла в сьвіт. Невірна Наталка очивидно гадала, що »твоє, то і моє«, але поліция тої гадки, що лиш тодї, коли чоловік і жінка жиють разом, і длятого розписала за Наталкою гончі листи в кілька сторін.

— **Вискочив з поїзду**. Селянин Гаврило Мужик з двома другими їхав онодї поїздом, що ішов з Підволочиск до Львова. Всї три селяни мали висїсти в Куткорі, але спостерегли ся аж в часї, коли поїзд вже минув стацию, і тодї пустили ся до дверий ваґона та хотїли вискакувати. Двох з них подорожні задержали, а Мужик таки вискочив, але так якось щасливо, що нїчого єму не стало ся. На крик подорожних задержано поїзд о кілька кільометрів дальше від місця, де то стало стало ся і дано знати до Куткоря, а там показало ся, що Мужик лиш легко на лици покалїчив ся.

— **Тайні фабрики табаки** відкрили цїлові урядники в Новім Йорку і конфіскували 100 тисячів фунтів сеї поживи для носа, вартости 25.000 долярів. Сїмох жидиків, властителїв фабрик, увязнено.

— **Зьвірского злочину** довершено близь Невейґо, в Мічиґенї на фармі зв. Атія. При молоченю збіжа паровою молотїльнею 13-лїтний хлопець-помічник від розвязуваня снопів скалїчив в руку якогось Крейсона, котрий пускав снопи до машини. Ся необережність так розлютила Крейсона, що зловив хлопчину за ноги і кинув між триби молотїльнї, де потерло єго на кусні. Инші робітники, котрі були сьвідками злочину, заволїкли тодї злочинця під найблизше дерево і повісили. Власти зарядили доходженє в тій справі і арештували всїх робітників.

— **Всесьвітний конкурс зецерів** відбуде ся в Липску в червни 1903. р. Оригінал до зложеня на скорість буде написаний у францускій мові. Будуть також оригінали писані і у всїх европейских мовах до конкурсу на правильність при складаню, при захованю правописи. Нагороди будуть виплачувати ся готівкою.

— **Пан Кон і панї Маєр**. В Берлинї є велика фірма конфекциїна: »Маєр і Герц«. Отже жінка пана Маєра, особа, котрій вже минуло 45 лїт, втекла онодї з аґентом згаданої фірми, паном Коном, мущиною лїт 30. Закоханна »дібрана« пара щезла без слїду. Поки-що ще не знати, кілько взяла на дорогу.

— **Ц. к. Дирекция зелїзниць державних у Львові** оповіщує:

Північно-німецкий рух товаровий з Галичиною і Буковиною З днем 1. жовтня 1902 входить в житє додаток VIII до II части, знишки 2 тарифи.

Північно німецкий рух товаровий з Галичиною і Буковиною. З днем 1. жовтня 1902 входить в житє додаток VIII до II части зшитки 3 тарифи.

Дня 15. вересня с. р. отворено в окрузї ц. к. Дирекциї зелїзниць державних в Інсбруку, вузкоторову зелїзницю льокальну Бреґенц-Безав зі стациями Бреґенц, Кеннельбах, Дорен, Лянґенеґ, Лїнбенав, Еґ, Андельсбух, Шварценберґ, Безав і перестанками Бреґенц зел. льок., Ріден, Лянґенбух, Оберлянґенеґ і Райте, для примодного ужитку. Наведені стациї уряджено для загального руху, а перестанки тілько для руху особового і накункового. Ладівня Помернґрабен служить тілько для товарів в цїловозових наборах.

— **Дрібні вісти**. В Надвірнї ширить ся черевний тиф. Доси занедужало 40 осіб, а кілька з них померло. — В Болшівцях лютує віспа і тиф.

— **Переписка Редакциї**. П. Іван Брик зволить подати нам свою точну адресу.

— **Гумористичний кутик**.

— *Сучасний стиль*. »Маня почула в собі нечаянно непобориму охоту до наук і почала мріти про степень доктора. Одним словом — в єї дївочій душі пробудив ся мущина...«

Наука, штука, лїтература.

— **В Люблянї** розпочав ся вже оперовий сезон оперою Р. Ваґнера Večny mornar (Der fliegende Holländer). Партию Даляндового керманича сьпівав наш земляк п. Гавк з добрим усьпіхом, а ловця Еріка Львовянин п. Туряньский, про якого висказує ся критика, що перша трема звязала єго гру і не дала розвинутись засобам симпатичного впрочім голосу.

З Львівскої Фільгармонії. В четвер, дня 9 жовтня шестий великий симфонїчний концерт при співучасти Олександра Бончі, першого тенора опери »de la Scala« в Медіолянї. Проґрама: I. Бізе. Увертура з опери »Diamilek«, відограє орхестра. 2. Донізетті. Ария з опери »Любовний напиток«, відсьпіває в супроводї орхестри Олександер Бончі. 3. Чайковский. »Пісня без слів«, виконає смичкова орхестра (квінтет). — II. 1. Шуберт. Два антракти до драми »Козамунда«, відограє орхестра. 2. Понкіеллї. Роман з опери »Gioconda«, відсьпіває в супроводї орхестри Ол. Бончі. — III. 1. Фібіх. Симфонїчна поема. »Вечером«, відограє орхестра. 2. Фльотов. Ария з опери »Марта«, відсьпіває в супроводї орхестри Ол. Бончі.

В суботу, дня 11. жовтня »семий великий симфонїчний концерт«.

Дирекция Фільгармонії упрашає, щоби особи, які замовили білєти на четверговий концерт, зволили їх викупити до вторника вечером, бо в противнім разї продасть ся їх.

— **Новий тижневник**. »Дїло« доносить, що п. Михайло Петрицкий з днем 14. н. ст. жовтня с. р. починає видавати полїтичний тижневник з напрямом національно-демократичним п. з. »Гайдамаки«.

Телеґрами.

Відень, 7. жовтня. Президент міністрів Сель прибув ту вчера вечером в товаристві міністерияльного секретаря і буде нинї на авдиенциї у цїсаря, щоби зложити звіт з ходу угодових переправ.

Брукселя, 7. жовтня. З балькона готелю, в якім мешкають бурскі ґенерали, виголосив Девет промову. Заявив, що Бури прибули до Европи не длятого, щоби ту шукати помочи в цїли відзисканя независимости, але, щоби шукати помочи для покритя шкід та страт, які вони понесли в наслїдок війни.

Париж, 7. жовтня. Ґубернатор Мартиніки телеґрафує, що вулькан Мон Пеле викидає все єще дим і чути підземний гук.

Невільництво та будучність Африки.

Хто не читав »Хати дядька Томи«, того пречудного твору панї Бічер Стоу (Beecher-Stowe), в котрім так живо представлена незавидна доля та житє-бутє невільників в плянтажах американьских? Чия душа не обурилась на той негідний спосіб, яким трактовано істоту людску?

Кому знов з новійших часів не звісна аґітация кардинала Лявіжері (Lavigerie) проти невільництва? Єго горяче слово зворушило уми та серця в Европі та Америцї. Папа видав енцикліку против невільництва. Цивілїзовані держави, а на їх чолї Англичани та Нїмцї, виконують в практицї той принцип, спиняючи торговлю невільниками на побережу африканьскім. Що сї обі держави не роблять сего з чистої гуманности, як то голосить ся в ґазетах нїмецких та анґлїйских, але в добре понятім своїм інтересї, іменно, щоби знищити силу Арабів та обернути в дальшій будучности робучу силу неґрів в свою користь — се річ друга.

В Африцї під панованєм арабским не доходило невільництво нїколи до тої жостокости, якою оно проявило ся в Америцї в руках Европейцїв. В тім зглядї перевисшили европейско-американьскі ученики своїх арабских учителїв. В Африцї не має навіть то слово »невільник« в собі щось погірдливого. При стрічи з своїм зверхником або навіть приятелем називає себе Араб в цьвітистій орієнтальній бесїдї — »невільником«.

Невільництво — се одинокі в Африцї відносини між хлїбодавцем а робітником. Оно найлїпше дасть ся порівнати з нашою панщиною.

Правда, що при транспортї невільників дїють ся жостокости. Алеж невільники — то звичайно полоненики воєнні. Чорні королики мають між собою вічні крамоли та межиусобицї. Що з полоненниками не обходять ся ласкаво, на се найшло би ся богато примірів з воєн та окупаций европейских, навіть із послїдних лїт.

Воєнних полоненників продають аґентам, а аґенти арабским хлїборобам. Араби стережуть своїх невільників — сеж їх інвентар, їх добро — і карають строго всякі утечі та перебіги. Але хто не пригадає собі тут тих паньских суплїк до уряду перед 1848-им роком в Австриї, а перед 1860 ими роками в Росиї та на Українї про побіг такого-то мужика Івана та про покаранє єго? Неґри — инша раса від Арабів і безперечно низша раса — а ми-ж всї Европейцї приналежні до одної і тої самої кавказкої раси! А помимо того кілько то слїз пролилось в сальонах европейских Арабів, коли многонадійні сини та ідеальні панночки читали уступи із »Хати дядька Томи«?

У тутешних Арабів уважає ся за печесть, коли від кого утїкають невільники. Се безперечно, що у панів арабских живуть невільники лїпше та головно безпечнїйше, як у своїй земли рідній, при пануючім в осередку Африки кочовництві, при вічних війнах та елементарних невзгодинах і се безпечно, що небогато — може й нї один із неґрів, що живуть тепер невільниками в Занзібарі та головнїйших містах континенту, не захотїли би вертати в свою вітчину. Нї разу не бачив я нелюдского обходу з неґрами — і о тім запевнювали мене всї Европейцї, живучі довший час в Африцї, що Араби в обходї з неґрами справедливі і навіть гуманні.

(Дальше буде).

Новий Йорк, 7. жовтня. »Neu York Herald« звіщає, що ґубернатор Пенсильвенії постановив удержати порядок в углевім ревірі, навіть коли би мусів скликати в тій цїли цїлу мілїцию.

Монахів, 7. жовтня. Вчера прийшло в одній є тутешних каварень до бійки, при чім арештовано дві особи та відведено на полїцию. Юрба обкинула комісарият полїциї камінєм і зачала стріляти. Полїция мусїла розігнати юрбу; дві особи ранено шаблями. Одного полїциянта укушено в руку.

Льондон, 7. жовтня. Дневники доносять з Шанґаю про смерть Люкунїого, віцекороля Нанкіна.

Софія, 7. жовтня. Македонцї величаво приймали ґр. Ігнатієва і просили єго о посередництво між ними а царем. Ґр. Ігнатієв, мав промову, в якій взивав Македонців, аби були готові в рішучій хвилї.

Відень, 7. жовтня. N. fr. Presse доносить, що вчера на радї мінїстрів ухвалено, назначити речинець скликаня державної ради на день між 15. а 20. с. м.

Надіслане.

Фізикально-дієтетична Лїчниця

Д-ра А. ТАРНАВСКОГО

в Косові (за Коломиєю, зелїзн. стация Заболотів)

отворена до кінця жовтня. 5-15

„Тревоги автора і видавника“

(гумористична подія з натури)

О. Я. Кониського

можна набувати в Адмінїстрациї »Руслана« та в обох руських книгарнях у Львові.

Цїна примірника на веліновім папери виносить всего **30 сот.** (з почтовою пересилкою 35 сот.).

— Санїтарного радника **д-ра Барвіньского Водолїчничий заклад Ельґерсбурґ** (оснований 1837). Сезон від 1. марця до кінця падолиста. 150 добірно устроєних комнат і 4 вілї з романтично положеним замком. Стация зелїзницї Plaue-Elgersburg-Ilmenau. Всякі водолїчничі процедури, електротерапія, масажа, лїчнича ґімнастика, Мічеля тучне лїченє, диєтетичне і клїматичне лїченє. Особливо надає ся сей заклад до лїченя неврастенії, гістериї, гіпохондриї, пораженя, серцевих недуг, нервової астми, жолудкових недуг, безсорности, ревматичних і гостевих недуг, недокровности, золотухи і т. п.

Цїни вельми умірковані.

1. *Мешканє* почавши від 1 марки (60 кр.) до 5 марок денно з прислугою.

2. *Цїлий харч* дневно $4^1/_2$ марки (1. снїданє, 2. снїданє, обід (table d'hôte — 4 даня — в недїлю 5) вечеря).

3. *Все лїченє*, всякі процедури і купелї з лїкарскою заплатою і купелевою прислугою 2 марки денно. Перша консультация числить ся окремо 10 марок).

Положенє вельми здорове і гарне серед Туриньского Лїса (560 метрів над плесом моря). О всякі вияснення і подрібні проспекти звертати ся треба до:

Sanitätsrath Dr. Barwiński's Wassenheil- u. Kuranstalt Bad Elgersburg im Thüringerwalde.

Дешевим і гарним дарунком

при всяких нагодах,

— — — — — — яко гарна прикраса комнат є

Картини: **Верещаґіна, Шевченко в домовинї і Сластьона, Шевченкова могила.** — — — — — — —

Можна дістати через адмінїстрацию „Руслана“ з пересилкою за *1 кор. 60 сот.*

Читайте! Читайте!

Повне виданє Творів ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

коштує лише 2 корони!

Товариство „Просьвіти“ бажаючи, щоби в кождій руській хатї находили ся Твори Тараса Шевченка, видано сими днями найдешевший збірник сих творів п. з. **„ПОЕЗИЇ Т. ШЕВЧЕНКА“**. Книжка, оправлена в полотно з золоченими витисками, може бути найгарнїйшою окрасою руських хат. Папір велїновий, формат на взір европейських клясиків, сторін 698.

При замовленю 10 прим. даємо 10% опусту. Висилає ся тілько за надісланєм **2 кор. 30 сот.** на адресу: **КАНЦЕЛЯРИЯ »ПРОСЬВІТИ« у ЛЬВОВІ** (Ринок ч. 10.).

— РІК ЗАСНОВАНЯ 1892. —

Дністер

Від огню обезпечайте ся тілько в »Дністрі«.

Товариство взаїмних обезпечень

Львів. ринок ч 10. (дім »Просьвіти«).

є одиноким руским Товариством асекурацийним.

Фонди »Дністра« з днем 31. грудня 1901.

Фонд резервовий	386.402 кор. 83 сот.	разом	
Резерва премії	205.227 „ — „	645.383 кор. 59 сот.	
Резерва специальна	6.000 „ — „		
Фонд емеритальний	47.753 „ 76 „		

»Дністер« обезпечає будинки як також збіже і пашу против шкід огневих. Всї три ВП. Ординарияти припоручили **»Дністер«** Веч. Духовеньству і всім вірним.

Оплата премії в »Дністрі« є уміркована, а чистий зиск — надвижку з оплат — розділяє **»Дністер«** межи своїх членів яко звороти. В р. 1900. і 1901. виносить зворот 8%.

Шкоди виплачує **»Дністер«** дуже скоро, а оцїнку шкід переводить разом з делеґатом і 2 членами місцевими. До 31. грудня 1901. виплатив **»Дністер«** 5.075 відшкодовань в сумі 2,656.787 кор.

Члени »Дністра« можуть без перешкоди затягати позички в Банку краєвім і касах ощадности, бо каси ті приймають полїси **»Дністра«** при позичках гіпотечних

На житє можна обезпечати через **»Дністер«** — капітали на дожитє, посмертні капітали, посаги, ренти і т. д. — краківскім Товаристві, а з провізиї від тих обезпечень відступає **»Дністер«** часть на рускі добродїйні цїли.

Аґенциї передає **»Дністер«** радо селянам, господарям, особливо де нема **»Дністра«**. Аґенти заробили 349.486 кор. провізиї.

На житє обезпечайте ся тілько через »Дністер«.

Селяне! убігайте ся тілько о аґенциї »Дністра«

Розклад поїздів зелїзничих обовязуючий від 1-го мая 1902.

(Приїзд і від'їзд поданий після часу середно-европейского).

Поїзд посп.	Поїзд особ.	до Львова (приходить о годинї)
	6·10	з Кракова, Берлина, Варшави, Відня
	6·20	з Чернівцїв (Іцкан, Галацу), Чорткова
	6·50	з Брухович, щод. від 15. мая до 14. вер. вк.
	7·45	з Янова
	7·40	з Підволочиск, Бродів на дв. Підзамче
	8·00	„ „ на дв. головний
	8·10	з Лавочного (Пешту), Калуша, Хирова
	8·15	з Сокаля, Рави рускої
1.35	8·50	з Кракова, Відня, Праги, Берлина
	10·25	з Ряшова, Любачева
	11·55	з Станиславова (Керемезе, Потутор)
	1·10	з Лавочного, Калуша, Хирова, Борислава
	1·23	з Янова
2·20		з Підволочиск, Копичинцїв на дв. Підз.
2·35		„ „ на дв. голов.
	3·14	з Брухович (15. мая до 14 вер. в нед. і сьв.
	4·40	з Самбора, Стрия, Сколього (1/5 – 30/9)
	5·11	з Підволочиск (Київа), Бродів на дв. Підз.
	5·35	„ „ „ на дв. голов.
1·45	5·40	з Чернівцїв, Іцкан
	5·50	з Кракова
Ніч		
	6·00	з Сокаля, Бевзця і Любачева
	8·04	з Брухович (15. мая до 14. вер. в нед. і сьв.)
	9·12	з Брухович (15. мая до 14. вер. в нед. і сьв.)
12·15	9·20	з Чернівцїв, Букарешту
	9·25	з Янова (від 1. мая до 30. вер. в нед. і сьв.)
8·40	9·50	з Кракова, Відня, Берлина) Ясла, Розвадова
2·31		
	10·03	з Янова (від 1. мая до 15. вер. в нед. і сьв.)
	10·02	з Підволочиск (Київа) Бродів на дв. [illegible]
	10·20	„ „ „ на дв. [illegible]
	10·50	з Лавочного (Пешту) Хирова Калуша
	3·14	з Тернополя, Грималова на дв. Підзамче
	8·35	„ на дворець головний

Поїзд посп.	Поїзд особ.	зі Львова (відходить о годинї)
	6·25	до Сучави, Жидачева, Керемезе, Потутор
1·55	6·30	до Підволочиск (Київа) Бродів дв. головний
2·09	6·43	„ „ „ дв. Підзамче
	6·35	до Лавочного (Пешту) Борислава, Дрогобича
8·30	8·40	до Кракова (Відня, Праги), Берлина
2·55		
	9·00	до Лавочного, Хирова, Калуша
	9·15	до Янова
	9·50	до Белзця, Сокаля, Любачева
	10·30	до Чернівцїв, Потутор
	10·40	до Тернополя, Потутор, дв. Підз.
2·40	10·57	„ „ дв. гол.
	1·25	до Янова від 1. мая до 15. вересня в недїлю і сьвята
	2·15	до Брухович від 15 мая до 14. вересня в недїлї і сьвята
	3·05	до Стрия, Сколього від 1. мая до 30. вер.
	3·15	до Янова щоденно від 1. мая до 30. вер.
	3·26	до Брухович щод. від 1. мая до 15. вер.
	3·30	до Ряшева, Хирова, Любачева
Ніч		
	6·10	до Станиславова, Жидачева
12·45	6·20	до Кракова (Відня, Берлина, Варшави)
	6·30	до Янова від 1. мая до 15. вер. будні дни а від 16. вер. до 30 цьвіт. 1903. щоденно
	6·35	до Лавочного (Пешту), Калуша, Хирова
	7·10	до Сокаля і Рави рускої
	8·16	до Брухович (15. мая до 14. вер. в нед. і сьв.)
	8·25	до Перемишля
	9·00	до Підволочиск, Бродів гол. дворець;
	9·20	„ „ дв. Підзамче
	10·05	до Янова від 1. мая до 15. вер. в нед. і сьв.
2·51	10·30	до Іцкан, Чорткова
	11·00	до Кр кова, Відня, Варшави, Праги
	11.10	до Підволочиск, Бродів дв. головний
	11·32	„ „ дв. Підзамче
	4·15	до Кракова, Відня, Праги, Самбора
	5·50	до Брухович від 15. мая до 14. вер. щод.

ЗАМІТКА: Пора нічна числить ся від 6 години вечером до 5 години 59 мінут рано.

Час середно европейский ріжнить ся від часу львівского о 36 мінут, а іменно 12 год. часу середно-европейского = 12 год. 36 мін. часу львівского. — Бюро інформацийне ц. к. зелїзниць державних (ул. Красїцких ч. 5.) уділяє пояснень в справах зелїзничих, продає білети всякого рода і розклади їзди.

За певну і добру льокацию

поручаємо

4 ½% листи гіпотечні

4% листи гіпотечні коронові

5% листи гіпотечні преміовані

4% листи товариства кредитового земского

4½% листи Банку краєвого

5% облїґациї Банку краєвого

4% позичку краєву

4% облїґациї пропінацийні

і всїлякі ренти державні

Ті папери продаємо і купуємо по найточнїйшім курсї деннім.

КОНТОРА ВИМІНИ

ц. к. упр. гал. акц.

БАНКУ Гіпотечного

Видає і відповідає за редакцию **Лев Лопатиньский**.

З друкарнї В. А. Шийковского.